

Uit het dagboek van Maurits Van Coppenolle

Maurits Vancoppenolle schreef tussen 1938 en 1955 zes dagboeken vol, niet alleen het verhaal van de familie Vancoppenolle maar ook de vele contacten met heemkundigen en volkskundigen. Wij hebben de spelling wat aangepast aan de hedendaagse. Het Brugs dialect hebben wij zo gelaten.

Deze teksten werden overgeschreven voor de Heemkundige Bijdragen voor Brugge en Ommelnd door Ewald Van Coppenolle zijn zoon en voorzitter van het Brugs Ommeland / Kon. Heemkundige Kringt Maurits Van Coppenolle.

Vrijdag 15 september 1944. Brugge is pas drie dagen bevrijd.

“Om 11 uur komt het bericht toe dat de nieuwe gouverneur zou gekend zijn. Pierre van Outryve d’Ydewalle, gewezen kabinetschef van de eerste minister en secretaris van de ministerraad, zoon van Emanuel. De aanstelling geschiedde voor een termijn van twee maand. De Belgische regering komt dinsdag aanstaande bijeen en prins Karel zal fungeren als regent. De Canadezen hebben 39.000 krijgsgevangen gemaakt in het noorden van Brugge.

Gisteren verscheen het eerste nummer van Het Woensdagblad, negende jaargang nummer 25. Het bevat het relaas van de roof van het wereldbfaamd beeld van Michel Angelo uit de Onze Lieve Vrouwkerk samen met een tiental schilderijen van Van Dyck, Pourbus, Van Oost en anderen. De kunstwerken werden op drie auto’s van het Duitse rode kruis geladen naar een onbekende bestemming.

Ik was al op de hoogte van deze godtergende diefstal op woensdag 6 september omstreeks 10.30 uur. Ik was op bezoek bij schepen Pierre Van Damme, die voorlopig zijn woonst had opgeslagen langs de Torhoutse Steenweg, een hoekhuis van de Magdalenastraat. De meid van zijn winkel in de Steenstraat had juist het relaas komen brengen van de diefstal.

De Canadezen hebben in de weide nevens de Refuge, langs de Hospitaaldreef tussen de Zandstraat en de Legeweg een openluchtkamp ingericht. Alles is praktisch en keurig, met langwerpige tenten als eetkamer voor de officieren, keukens enzovoort, er staan ook ronde en kegelvormige tenten voor drie à vier manschappen. De Canadezen zijn verzot op allerhande fruit en verlekkerd op onze tomaten. Het kamieltje (1) de buurttram naar Diksmuide-Leke is heden namiddag omstreeks 17.30 uur aangekomen en bolt tot de spoorwegbrug. Het park van de Canadezen nevens de Refuge is als een aantrekkelijkheid van de foor. De mensen van de streek gaan er naar toe en wandelen en trachten met gebaren en grimassen een praatje te voeren met de Canadezen. Sommigen die ietwat Engels kunnen “speaken” zijn in drukke conversaties gewikkeld en treden graag als tolk op. Het krioelt er van allerhande kinders en jonge snotters die in de tenten mogen ravotten. Een Canadese piot zit te schrijven en meestal altijd ziet men er één of meerdere die zich scheren. Er is er een echte pikzwarte neger bij die bij het jonge volkje de meeste bijval heeft.

Zaterdag 16 september

Het straatnaambordje van de Ganzenstraat werd met een plakkaatje “Lucien Vrielynckstraat” overhangen, een inwoner van de straat welke door de Duitsers voor den kop werd geschoten. Boven het bordje is het portret aangebracht van de gefusilleerde, bloemen en kransen versieren het naambordje en het portret. De Engelse zouden 7.000

werklieden vragen om de haven van Oostende bruikbaar te maken, ze zouden 12,50 frank per uur betalen. De roep doet de ronde dat de bedienden van de openbare instellingen uitbetaald zouden worden aan 160 % op de basiswedde van mei 1940. Een officieel bericht zou verschenen zijn in "Het Laatste Nieuws". In de laatste zeven à acht dagen zouden er circa 30.000 ton bommen op Duitsland gegooid zijn, meer bepaald op het Ruhrgebied. Zeker is dat de geallieerde legers voorbij Aken getrokken zijn en op verschillende plaatsen de onneembare Siegfriedlinie overgestoken zijn. Maandag aanstaande wordt het burgerlijk slachtoffer Emile Van Overbeeke, weduwe Emerick Serry in het eerste huwelijk; echtgenote van August Boone te Sint-Andries begraven. Dinsdag heeft in de Sint-Baafskerk de lijkdienst plaats van het andere burgerlijk slachtoffer Alfons Maertens. Deze morgen zag ik dat men een aanvang maakt met een noodbrug te leggen aan de Smedenpoort. Deze namiddag om 16.30 uur konden wij al met de kindervoiture overstappen. Een flinke stevige prachtige passerelle voor de voetgangers Met de fiets aan de hand kan men gemakkelijke elkaar kruisen.

Gans de dag door dreunt de lucht van het gerucht van bombardementsvliegtuigen, die in allerhande formaties naar Duitsland optrekken; wordt Duitsland, of althans het Ruhrgebied een puinhoop? Bij het overvliegen van de formaties heeft mijn buurvrouw 82 vliegtuigen geteld in twee minuten.

Zondag 17 september.

Het uur is veranderd. Het Duitse uur wordt vervangen door het Engelse, de klok moet een uur achteruit gezet worden. Daardoor is het om 19 uur al aan het deemsteren en kan er binnen niets meer fatsoenlijk gedaan worden. En gas en elektriciteit zijn voor een verre toekomst. Hoelang zullen wij ons moeten verhelpen met kaarslicht? "

Zondag 17 september 1944

Weer heeft de lucht gedreund van het luide geronk van zware bombardiers die zeer laag vlogen. De buurman beweert dat enkele vliegtuigen op sleeptouw genomen werden. Deze zweefvliegtuigen waren een soort troepentransport, elke zweefvlieger kan 60 soldaten vervoeren.

Eeklo is bevrijd sinds gisteren. Ook het dorpje Hulst in Zeeuws-Vlaanderen mag de Zeeuwse vlag uithangen. Door de inwoners is een stuk Dampoortstraat tussen de Moerkerkse Steenweg en de Congostraat herdoopt in Willy Banckaertstraat, die evenals Lucien Vrielynck door de Duitsers gefusilleerd werd; Om 4 uur in de namiddag is er een grote Ommegang geweest met het heilig Bloed; de volkstoeloop was geweldig, alle jeugdbewegingen in uniform waren voor de pinnen gekomen. De jongens en meisjes straalden van genoeg weer eens in uniform te mogen paraderen en dit na meer dan 4 jaar.

Ook veel kleurrijke en rijk geschakeerde vlaggen van alle mogelijke bonden en verenigingen waren van de partij. Het was een hartenlust al die vlaggen te zien wapperen na 4 jaar ergens opgeborgen te zijn.

Maandag 18 september

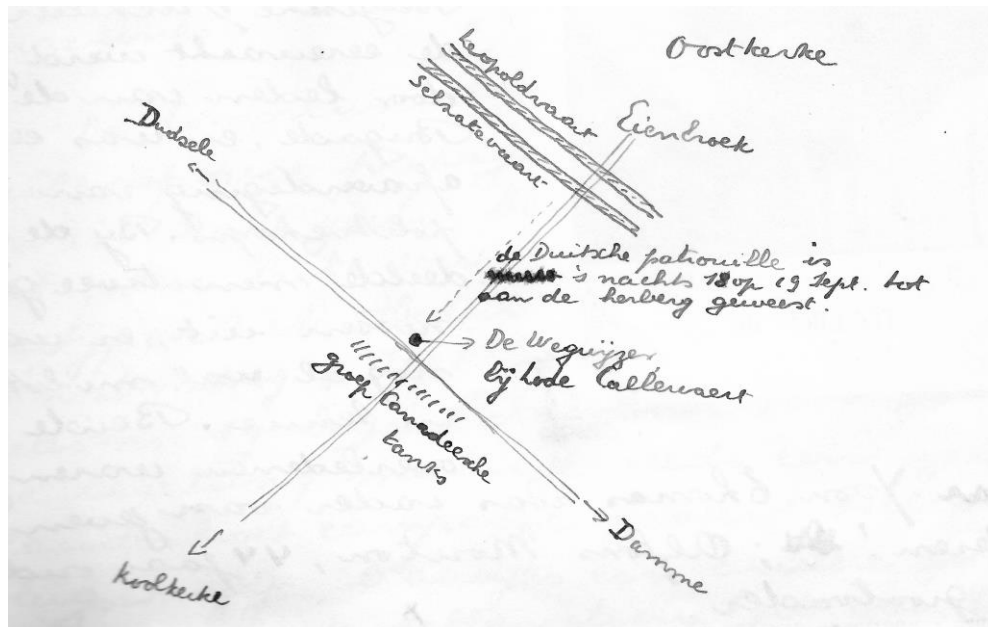
Gisteren was het een prachtig nazomerse dag met een lekker herfstzonnetje, het ideale weer voor de ommegang en het is aangenaam koud. In de begraafing van de echtgenote van August Boone was er buitengewoon veel volk. Het volk heeft de Dorpsstraat (St-Andries) herdoopt in de Albert Serreynstraat, een vooraanstaand lid van de witte Brigade. De

sleepvliegtuigen welke wij gisteren gezien hebben zouden valschermspringers uitgeworpen hebben tussen de Maas en de Schelde op Hollands grondgebied.

Dinsdag 19 september

De opruimingswerken aan de Smedenpoort vorderen snel. Bijna al de loshangende stukken metselwerk zijn naar beneden gehaald. Een ploeg arbeiders is heden begonnen met de stukgesprongen rails van de tram op te ruimen. Een ploeg telefoonmannen verwijdert de draden. Sinds 12 uur dreunt de lucht opnieuw van de vliegmachines met sleepvliegtuigen, die ergens weer een landing gaan uitvoeren of zware bombardementen. Ze vliegen zeer laag en maken veel lawaai.

Om 9.30 uur was de begrafenis van het burgerlijk slachtoffer Alfons Maertens, doodgeschoten van op de spoorwegbrug terwijl hij gewoon even aan zijn achterpoortje in de Torhoutse Steenweg stond te gluren naar de Duitsers. Het ware interessant en verbazend eens de klaps van de mensen te aanhoren omtrent het terugkrijgen van de elektrische stroom. De allerlaatste berichten zijn dat we deze avond elektrische stroom zullen hebben. Het is niet aangenaam in het donker, men doet niets, lezen bij een kaarslicht of iets neerschrijven maakt je ogen kapot. De mensen pronostikereren wanneer het licht terugkomt. Er worden geruchten verspreid als zou Adolf Hitler, de leider aller Germanen, in disgratie bij zijn collega's zou gevallen zijn. Er zou een scheuring ontstaan zijn bij de Nazi's. Begin van de ontbinding en vooravond van de verdwijning, laat ons hopen. Heden worden op de gemeente ravitailleringsegels uitgedeeld voor de 54ste periode. Al 53 maanden dat we met de zegeltjes miserie hebben, een plaag. Voor hoelang nog zullen we dan kwaliteit en kwantiteit krijgen?

Woensdag 20 september

Bij besluit van den ministerraad op 30 augustus 1944 wordt de grootstedse agglomeratie Groot Brugge opgeheven. Brugge werd opgericht bij besluit van 10 oktober 1942. Gisteravond vanaf 19 uur is er elektrische stroom geweest in de stad Brugge, intra muros. Op Sint-Andries hebben wij ons tevreden moeten stellen met dansend kaarslicht. De Duitsers hebben gisteravond nog gepatrouilleerd tot aan de herberg De Wegwijzer bij Lode

Callewaert, aan het kruispunt van de weg Koolkerke-Eeienbroek en Dudzele-Damme, aan de overzijde van de weg stonden Canadese tanks opgesteld.

Eén van de zweefvliegers van gisteravond heeft een noodlanding moeten maken in de weiden achter de kerk en het sanatorium van Zuylen van Nyevelt. De elektrische kabels van de brug voor de Smedenpoort zijn hersteld, denkelijk morgenavond zullen wij misschien elektrische stroom hebben. Den gebarsten ruïnedelen van de zwaargehavende Smedenpoort worden naar beneden gehaald. Naar wij vernemen zou men de poort zorgvuldig en tot in de kleinste details herbouwen.

Donderdag 21 september 1944

Hedenmorgen in de Sint-Salvatorskerk om 11 uur heeft de begrafenis plaats gehad van twee leden van de witte brigade, die te Damme op 16 september sneuvelden tijdens een patrouille. De begrafenisstoet werd geopend door een muziekkorps dat treurmarsen uitvoerde. Iedere kist was bedekt met de Belgische driekleur en de erewacht werd gehouden door leden van de witte brigade en een afvaardiging van het politiekorps. Er werden twee gedachtenissen uitgedeeld. Er waren ook militairen in uniform. Beiden gesneuvelden waren getrouwd. Yvon Thomas was vader van zeven kinderen en Alfons Mouton was 44 jaar en al grootvader.

De beide gedachtenisprentjes zijn in het dagboek ingeplakt met de fameuze lijm van de provincie, een smerig bruin vloeibaar goedje dat je nu nooit loskrijgt zonder het prentje te vernietigen - nota van de redactie.

Vanaf heden werkt de stadstelefoon weer normaal, echter niet voor interzonale verbindingen. Honderden werklieden ruimen de haven van Oostende op en zondag aanstaande zou de eerste ferryboot de haven uitvaren. De Duitsers zullen met een lodderoog die zaak bekeken hebben tijdens een controlevlucht boven de haven. Ze hebben zeven bommen afgeworpen of er doden of gewonden gevallen zijn kan ik met zekerheid niet achterhalen. Voor de ravitaillering van hun eigen troepen hebben de Anglo-Amerikanen de haven niet nodig want gedurig brult de lucht van de zware motoren die de troepen verder in het land bevoorraden.

De communisten voeren een geweldige buitensporige propaganda en buiten de vier jaren bezetting zeer behendig uit ten voordele van hun organisatorische partijpolitiek. Ik heb de Rode Vaan gekocht van dinsdag 19 september voor 1 frank. Het was nummer 14 legaal nummer. Ze moeten tijdens de bezetting al een geweldige clandestiene propaganda gevoerd hebben met folders, blaadjes en andere geheime geschriften. Ze hebben de vier en half jaar goed gebruikt om in het geheim hun cellen op te richten. Tot nog toe is er in hun blad enkelen alleen spraak van bestraffing van deze die met de bezetter meeheulden, administratieve kuising, regeling en aanpassing van de lonen en andere kwesties van zuivere wereldlijke aard, maar zei Joost van den Vondel het niet zo mooi dat 'over enkele jaren nog altijd het venijn in de staart zal zitten'. Duurt geen twee maanden of de antigodsdienstige campagne zal beginnen. Waar blijft de Vlaams katholieke pers? De Standaard zo op aandringen van de liberale fractie verboden zijn. Anderzijds mag ook het Nieuws van de Dag ook nog niets verschijnen. De briefwisseling van de bevrijde gemeenten zal zeker binnen de drie dagen besteld worden. De postverbinding met Gent, Brussel en Antwerpen zou men proberen ook binnen de drie dagen te posten. De catacombentijd van het dansend kaarslicht is voorbij. Wij zijn weer in de elektrische verlichte twintigste eeuw. Geen storingen meer op het elektriciteitsnet.

De Ravitaillering is weinig verbeterd. Het merkwaardigste is de bevoorrading van suiker. Je kan nu twee kilo krijgen in plaats van één. Het vlees springt van 20 gram per dag per persoon naar 35 gram. Het tarief voor boter blijft onveranderd op 250 gram en margarine blijft eveneens op 200 gram per week.

Vrijdag 22 september 1944

Naamfeest van de heilige Mauritius en zijn gezellen, patroonheilige van de parochie Varsenare. Het is prachtig weer en we beleven een aangename nazomer. Ware nu maar het noorden van onze provincie gezuiverd maar de hoek gevat tussen de dubbele vaart en het kanaal van Terneuzen is nog steeds bezet. Deze bezetting, die nu reeds meer dan veertien dagen duurt, zal zeker tienmaal zwaarder wegen en lastiger zijn om dragen dan de vier en halve jaren bezetting. Het moet frustrerend zijn voor de bewoners van die streek wetend dat wij nu vrij zijn en onze burenen nog op hun tanden moeten bijten. Hoe reageren de Germaanse officieren op deze situatie en zullen zij nog meer opeisingen instellen?

De communisten voeren al opnieuw een geweldige en grootscheepse propaganda. Hun werfcampagne kent geen grenzen en grote affiches "Oproep tot de werklieden" worden in de ganse stad aangeplakt. Voor de gelegenheid is de plakbrief driekleurig gedrukt. "Het laatste Nieuws" en "La libre Belgique" zijn voor het eerste verschenen en overal aangekomen, de kranten worden bijna uitgevochten. Ze worden gretig op straat gelezen, geen tijd om ze thuis te lezen. Er is nu veel beweging en volk op de straat en het is precies een feestdag. Stilaan krijgt het centrum van de stad zijn vooroorlogs uitzicht terug. Alleen als men de stadspoorten nadert zien we hier en daar nog puin. Zo zien we dat de oorlog zijn vernieling nog toont.

Langs de zijkant van het gebouwtje, in grote cementen blokken opgetrokken, dat het standbeeld van Jan Breydel en Pieter de Coninck beschut werd een plaasteren kop van Hitler gehangen met volgende tekst net eronder:

Facadekletser
Furhrer
Foutu

Hedenmorgen om 10 uur werd in de Onze-Lieve-Vrouwkerk een dienst gezongen voor Gustave Masyn, politie inspecteur die als politiek gevangene in Brussel overleed. Vooraan in de middenbeuk had een afvaardiging van de stedelijke politie plaatsgenomen.

Uit het Burgerswelzijn van zaterdag 23 september

Daden van moed en zelfopoffering: Op vrijdag 8 september toen de Canadezen onze stad genaderd waren en de Duitsers, in hun dorst en woeste vernieling alle bruggen opgeblazen hadden, kreeg de Canadese sergeant-Majoor Revil Harvey Stewart uit Ontario van zijn bataljonoverste het bevel een speciale verkenning te doen, ten einde de posities van den vijand rond de Smedenpoort vast te stellen. Terwijl hij met zijn verrekijker op de hoogte van het huis D'hoore de Duitsers bespiedde werd hij door een kogel in de buik getroffen; Hij was nog in de mogelijkheid zich te slepen naar tot aan de kelder van het huis van de heer D'hoore, waar toen 22 mensen zich schuil hielden waaronder de jonge dokter Decq. Onmiddellijk werden de nodige zorgen toegediend. Niettegenstaande de beste zorgen aan de soldaat door al de aanwezigen toegediend en dit gedurende 36 uur, terwijl de gevechten

voortwoedden in het niemands land verergerde de toestand van de Canadees. Dokter Decq besliste dat hij naar een kliniek moest overgebracht worden. Intussen hadden de Duitsers hun posities van de Smedenpoort naar de spoorweg overgebracht ter hoogte van de café Petit Paris. Men kon een Duitse Petroelje bereiken die twee man van de luchtbescherming zond met een draagbaar. Vergezeld van Dokter Decq en de heer Jules D'hoore en zoon snelden de moedige mannen 1000 meters verder naar de Duitse hulppost bij de zuster Maricolen in de Beenhouwerstraat en dit midden het vuurgevecht. Daar weigerde de Duitse dokter de Canadees te verzorgen zeggende dat hij maar een paar uur nog zou leven en hij teveel werk had met zijn eigen soldaten. Ze brachten de gekwetste naar de Sint-Jozefskliniek.(Komvest). Een heelkundige bewerking werd bij hoogdringendheid uitgevoerd.

Ik heb vandaag het bezoek ontvangen van onze vriend Jacques Danlos, hij zal een weekblad uitgeven den zaterdag dat denklijk "West-Vlaanderen" wordt genoemd. Hij vroeg of ik wilde meewerken met een heemkundige kroniek zoals in de tijd de "Brokjes geschiedenis van de streek" in "Het Belfort". Ik heb hem mijn onvoorwaardelijke medewerking toegezegd zo vang ik na vijf jaar, mijn wekelijkse heemkundige bijdrage terug.

Zaterdag 23 september 1944

Gisteren is men begonnen de anti-tank versperring onder de spoorwegbrug aan de Phare op te ruimen en hedenavond was alles kant-en-klaar. Het verkeer kon weer doorrijden. De Brugse pers is zeer actief. Een speciaal rijk geïllustreerd nummer van Het Woensdagblad verschijnt op heden zaterdag voor 2 frank. Ook het patriotisme kan commercieel uitgebuit worden. De oude Journal de Bruges et de la Province is herboren. Zij beleeft haar 108ste verjaardag, ze werd in 1837 gesticht.

Zondag 24 september 1944

De anti-tank versperring aan de Boeveriepoort is ook opgeruimd. De opgeblazen brug over de binnen vesting is vervangen door een kloeke noodbrug voor voertuigen in enkele richting. In de namiddag is het verschrikkelijk slecht weer. Het regent met emmers en je kan er geen hond doorjagen. De geplande bedevaart van de parochie naar 't Boompje zal letterlijk in het water vallen. 't Is jammer.

Maandag 25 september 1944

Nu en dan dreunen in de verte en soms eens nabij kanonschoten. Breskens zou beschoten worden. De Duitsers zouden de stad zeer versterkt hebben, zij is trouwens van zeer strategisch belang. Zij beschermt de Scheldemonding en de haven van Antwerpen die de geallieerden nodig hebben voor het bevoorraden van de Amerikaanse troepen die verder doorstoten naar Duitsland. Elke dag vliegen grote zwermen vliegmachines over onze stad met zwaar geronk en in grote formaties. De types vliegtuigen zijn soms zeer uiteenlopend en van alle modellen. De controle van de eenzelveidkaarten aan de Smedenpoort duurt nog steeds voort en is soms zeer streng en dan weer eens zeer oppervlakkig. Ik ben bij de heer d'Helft geweest om een te polsen over het lot van de Smedenpoort. Het gaat om de vraag of men de poort zal herstellen in haar vroegere toestand en haar de volle kracht van haar middeleeuwse macht zal terugschenken of zal men het verkeersprobleem rond de poort oplossen? Een moeilijk probleem.

Dinsdag 26 september

Maria en Lieve mogen mee naar het vakantiepatronaat en kregen een sanctie van het vakantiepatronaat.

Ik heb het bezoek gekregen van Etienne Yperman. Hij bracht als geschenk voor mijn naamfeest mee en namens Urbain Govaert een boek van Karel Engelen "Van den Vlaamse stedelijke lakenwever tot de Kempische kolenmijnen".

Donderdag 28 september

Gisteravond om 21.30 uur bezoek ontvangen van Albert Warnier. (1) Bij "Wiek op" is de Canadese surété geweest en heeft alles aangeslagen en werden in een camion alle boeken gegooid. Hijzelf werd ondervraagd maar werd niet aangehouden. Marcel Casteleyn echter die zich om 11 uur moest aanmelden in de Ridderstraat om verhoord te worden, was hedenmiddag nog niet thuis. Ik ben bij prof. Egied Strubbe geweest opdat hij eens de zaak zou willen bekijken en nagaan wat daar gebeurt. Wat wordt er van deze historie?

Over de burgerbevolking die nog met de Duitsers op hun kap zitten, genepen tussen de dubbele vaart en de Damse vaart worden uitzinnige dingen verteld. Het broodrantsoen zou amper 150 gram daags bedragen, er zou vlektyfus heersen en er zou geen drinkbaar water zijn. Het laatste bericht zou zijn dat de Duitsers Knokke en Heist ontruimd hebben. Ware dat maar waar, maar dat zal de zoveelste kwakkel zijn die verspreid wordt. Om 8.30 uur is er een einde van een stroomonderbreking die begon om 7.30 uur. We hebben een uur in de catacomben gezeten met dansende en vette kaarsen.

(1) Albert Warnier is meer dan negentig jaar en woont in een seniorenhuis in Brugge.

Wij hebben opnieuw zonder stroom gezeten en we waren opnieuw in de catacombentijd met dansend en smeulend kaarslicht.

Ik heb zojuist de drukproeven van mijn eerste "Heemkundige Rubriek" verbeterd voor het nieuwe weekblad West-Vlaanderen. Dit artikel kan nadien in een brochure verschijnen als tegenhanger van de uitgaven "Langs Brugse Reitjes" (een uitgave van de Gidsenkring).

Vrijdag 29 september 1944.

Om drie uur in de nacht is Marcel Casteleyn per auto naar huis gebracht. Hiermede is een eind gekomen aan een verhaal dat aan Yvonne Neyt, zijn vrouw vele slapeloze uurtjes heeft gekost. Het was niets.

Er rijden twee trams op de lijn van de Smedenpoort naar Molendorp, terminus Sint-Andries. Hoe zouden die trams op de sporen geraakt zijn? Zeker niet door de Smedenpoort. Omwille van de gegevens over de burgerslachtoffers heb ik een berichtje uit de Necrologie van het Journal de Bruges van jeudi 28 septembre 1944 geknipt.

"On apprend le décès, survenu dans une clinique de Bruxelles, de M. Gustave Masyn, inspecteur près la police judiciaire de parquet de Bruges, habitant notre ville, rue neuve de Gand. M. Masyn est décédé des suites des blessures qu'il contracta au cours de sa déportation par les Allemands. C'est dans la nuit du 11 au 12, quelques heures avant que les Allemands quittèrent la ville, que M. Masyn fut arrêté dans une maison proche de la sienna, où il s'était réfugié, par une bande de "noirs" accompagnés de feldgendarmes. On le traina à

Gand, de là à Bourg-Léopold, où il fut dépouillé de tout et échappa miraculeusement à la mort, mais s'étant caché dans une cave, il fut touché par un éclat d'obus."

In het noorden van onze provincie zetten de Duitsers alles onder water. Enkele bewoners van Knokke hebben Brugge kunnen bereiken. Een mirakel.

Sinds gisteren hebben wij nu een "Engelse bezetting". Er hangt al een plakbrief uit in het Nederlands en in het Engels met laconieke berichten. Er is een verbod om uit te gaan tussen 22 en 5 uur. De cafés mogen open zijn van 12 tot 14 uur en van 18 tot 21 uur.

Zaterdag 30 september 1944

Het eerste nummer van het nieuwe weekblad West-Vlaanderen is verschenen.

Zondag 1 oktober 1944

Naamfeest van de heilige Bavo en biddag op de parochie. Om 11.30 uur is er in de Sint-Walburgaparochie een rouwmis gelezen voor de gefusilleerde burgers en voor de gesneuvelde vrijwilligers van Brugge en ommeland. Er was machtig veel volk. In de namiddag was er in onze kerk (Sint-Baafs) een schone plechtigheid met een kernachtig sermoen over het bidden om vrede te bekomen. Daarna enkele meisjes in het wit gekleed rondom het altaar om vrede biddend en voor de gesneuvelden, de afwezigen, de krijgsgevangenen en de weggevoerde werklieden. Een speciaal gebed voor de koning.

Om 19 uur in de voorlopige kerk (in de jongensschool ?) een spreekbeurt door Urbain Govaert "De beroerlijke tijden, de Geuzen". Mij werd gevraagd een inleiding te geven over heemkunde.

De toehoorders kregen een gestencild blad met de korte inhoud. De voordracht ging over de Calvinistische staatsgreep in 1577 met vooraf de Beeldenstorm en nadien het herstel van katholieke godsdienst in Brugge.

De inleiding over heemkunde en zijn aanverwante wetenschappen en raakpunten geven wij niet weer en dit om praktische redenen: het is een theoretische beschouwing. Wel wordt veel nadruk gelegd en uitgelegd dat Heemkunde een modern actueel woord is, net als het woord erfgoed de nieuwste modernste klank is in heemkunde. Elk woord gaat enkele tientallen jaren mee en er zit al een nieuw woord op de wip.

Zaterdag 2 februari 1948, sprokkelmaand.

Winterfeestje bij de West-Vlaamse folkloristen (1). Begin om 17.30 uur. Een beetje na 16 uur begint het te sneeuwen. Maria en Lieve en ik belanden in de zaal van de Coö (2) aan de Augustijnenbrug, iets na 17.00 uur dacht ik, we zullen daar met een dertig man zijn, maar joaje. De zaal zat bijna schoon vol. En het was een deftig publiek. Alla, 't mogt gezien zin. Aanvang om 17.40 uur. Er was gezegd dat de hoofdman zou beginnen met "Brugse humor" maar 't was een kak. Hij moest ievers in het college zijn, waar een afscheidsfeest van de Principaal Dochy gegeven werd.

De Stalpaerts zetten 't in met Huismoedertje. Dan juffrouw Magda Cafmeyer met heur vijf gasten aftelrijmpjes, reidansen, rondedansen, loopliedjes spellewerksterliedjes, waaronder zeer schone en geestige. Dan apotheker De Wolf met 'n vertellement over den koster Jacobus Calle. Dan weer de Stalpaerts met een muzikantje uit Zwitserland. Pauze. Na de pauze de clou: 't spel van de marionetten "Duimpje bij de Reuze". Of het meegevallen is bij 't publiek weet ik niet. We hadden maar driemaal gerepeteerd enkel dan nog met de laatste

poppen. 't Sport was gedaan om 21.30 uur. Wij zijn op onze tenen of liever met ingetrokken tenen naar huis want de sneeuw was dik gevallen en 't was recht glad. Lieve moest wel zes maal vallen en Maria zo iets van de helft. Zo belandde het sneeuwtrio thuis.

- (1) Folkloristen: vroegere benaming voor volkskundigen. Opgericht in 1936.
- (2) Co ook coo geschreven: was een coöperatieve onderneming waar men goedkoop huishoudartikelen en etenswaren kon kopen. De geschiedenis van de Co (Eendracht Union Brugge of E.U.B., spottend zei men ezels uit Brugge) moet nog geschreven worden.

Zondag 15 februari 1948. Blijft het tijdschrift Volkskunde bestaan ?

Een belangrijke dag in het Folkloreleven van West-Vlaanderen en in het voortbestaan van het tijdschrift "Volkskunde". Het was een grote Rendez-vous van de Brugse steunpilaren van de folklore bij professor Egied Strubbe, hoofdman van de West-Vlaamse Folkloristen. Waren aanwezig; Karel C. Peeters, Maurice De Meyere namens Volkskunde, Egied Strubbe, Hervé Stalpaert, Antoon Lowyck en Maurits Van Coppenolle namens de West-Vlaamse Folkloristen. De bijeenkomst ging hoofdzakelijk over de mogelijkheid van het voortbestaan van het tijdschrift "Volkskunde". Na lange discussie was het resultaat dat men aan de raad van bestuur zal voorstellen tussen te komen, ten bate van onze leden, in een abonnement op het tijdschrift. Het jaargeld is nu 120 frank, welnu wij zouden tussenkomen voor 70 frank zodat elk dat een abonnement wil hebben op "Volkskunde" zou slechts 50 frank moeten overschrijven op de PCR van de bond. Wij zouden dit getal tot maximum op 70 frank bepalen, wat een uitgave zou betekenen van 2100 frank. Afwachten wat natuurlijk de raad van beheer beslist. Zien zegt de blinde. Maar dit rendez-vous was gepaard met een smakelijk dineetje bij de hoofdman. Het was oprecht smakelijk en de kokkinne en de twee helpsters halen alle eer van hun kooksel.

Het begon met een soort lentesoep, dan een entreetje chicongs in hespe. Milieu: petatten met koeietong en tomatensaus, een salade met stukjes nieren. Als dessert een gebak met confituur of madeleintjes met koffie en fruit.

Strubbe heeft natuurlijk weer het een en ander uit zijn memoires verteld. Kwestie van het gezelschap te onderhouden. Hij vertelde met de IJzerbedevaart van 1930 (English bedevaart) was hij samen met abbé English naar Diksmuide getrokken waar hij de mis moest opdragen aan het IJzermonument. Maar ze waren achteraf liever naar elders vertrokken om te gaan picknicken. Maar de pastoor van Kaaskerke Modest Vincke had hen al uitgenodigd. Lijk alle West-Vlaamse priesters miek hij gedichten zeer rijmvool en klankrijk. Hij had er een gemaakt op zijn eigen naam.

Ik ben Vincke Modest, en ik stink naar de pest

Modest was een drankonthouder. Tot op een zeker dag hij zich 's morgens ongemakkelijk voelde en naar de dokter ging. Deze beweerde

- "Mijnheer Pastoor ge hebt niets kwalijk, gij zijt niet ziek maar zot."
- "Hoe dadde? wel, ofwel ben ik ziek, dan ben ik niet zot ofwel ben ik niet ziek maar dan moet ge zot zijn om naar de dokter te gaan" Daarop trok Modest naar een andere dokter, het was een curieuze en die eindigde zijn onderzoek met volgende woorden

- “De zolder is excellent, het tweede verdiep is in goede staat, het eerste kan er door, maar de gelijkvloers deugen niet, Pastoor ge hebt nog zes maanden te leven”

En als ik thuis gekomen ben heb ik een ferme druppel opgezet.

Zaterdag 21 februari 1948, kortemaand

Sinds enkele dagen vriest het dat het aan je rebben hangt. En men dacht dat het al lente was, want de bomen hadden goesting om te botten. Het vroom min 11 graden.

Ik heb een raadseltje opgetekend van collega Dirk Van der Hoven, in verband met de uitvaarten.

“Wilhelmus van Nasouwe, een kleedje zonder mouwen, Die nie ‘t en heet, begeert het niet, en die ‘t heet weet het niet” (nvdr. Het betreft hier een doodskleed.)

Ik heb de tarieven van de uitvaarten op Sint-Andries genoteerd:

	Ouder dan 10 jaar	jonger dan 10 jaar
Eerste klas:	1000	600
Tweede klas:	600	400
Derde klas:	400	250
Vierde klas:	200	100

Behoeftigen en armen zijn gratis, In Brugge kost de beste uitvaart 1500 frank. In Sint-Andries is er nog een begrafenis met de wijtewagen geweest in 1928 van vrouwe Louise Van Rafelghem, waarvan de man gedurende 50 jaar in dienst was van Otto de Mentock, langs de Zeeweg.

In dit kasteel is nu de Volkssterrenwacht ondergebracht.

Dinsdag 2 maart 1948

Feest van onze heilige graaf Karel de Goede. Ik ben vandaag naar twee “uitvaarten” geweest, om 8 uur dertig van Georgette Van Maele in het Sint-Janshospitaal, 15 jaar. Het stoffelijk overschot werd van de bovenkapel naar de kerk gedragen door de jongeren van de V.K.A.J. Om 9 uur in de nabije Lieve Vrouwkerk van Frère Gerard, van de broeders Xaverianen. Het lijk werd door zes jonge Frères gedragen. Het dragen van het stoffelijk overschot, als laatste suprême huldeblijk zit nog vastgeroest.

’s Avonds was er bijeenkomst van het bestuur “comité van de West-Vlaamse folkloristen”. Sprekende van de haring die opgediend werd bij een etentje bij een driekoningenfeest zegde maagd C. (1) “Haring aan de hand, dokter van kant” een volkswijsheid en gezonde geneeskunde. Verder was het een zeer vruchtbare avond. Er werd echter geen besluit getrokken in zake de zogezegde steunverlening aan het algemeen tijdschrift “Volkskunde” wat Strubbe (2) zeker niet al te best aanstond.

(1) Koosnaam van Magda Cafmeyer (1899–1983), volkskundige

(2) Egied Strubbe (1897–1970) was hoofdman van de Westvlaamse Folkloristen, historicus, rechtsgeleerde.

Donderdag 4 maart 1948

Ik heb aan Antoon Viaene voor Biekorf een episteltje gegeven over “De Sleutels op de pit leggen”

Zaterdag 6 maart 1848

's Morgens vroeg per fiets naar Damme, Urbain Govaert is meegereden. Uitvaart van landbouwer Richard D'Hondt om 9 uur. Het was een geweldige dikke mist, men kon de mist snijden, ik had dit nog nooit bijgewoond en ik had mijn foto-apparaat mee. Er lag een strooien kruisje voor de balie. Het werd weggenomen op het ogenblik dat de wagen het hof verliet en binnenwaarts de afsluiting geworpen. Aan de Kruisstraat werd halte gehouden en de boer legde een strooien kruisje. Maar de wagen was niet een typische wijtewagen (1) maar een gewone platte boerenkar op caouchoubanden. Aan de inkom van het dorp, waar de pastoor de lijkstoet afwacht werd de schrijne (2) afgenomen en op de berrie van de kerk gezet en gedragen.

Langs mijn schoonbroer Tone Van Vlaenderen (3) om, heb ik kunnen, voor de spotprijs van 10 frank de volledige verzameling kopen, namelijk 4 jaar van de Kunstkroniek, uitgegeven door Hendrik De Zeine.(4)

- (1) Wijtewagen, wagen getrokken door paarden speciaal aangekleed met zwarte stoffen om een overledene naar de kerk te voeren.
- (2) Schrijne, houten lijkbaar.
- (3) Tone van Vlaenderen was gehuwd met de zus van mijn moeder, we noemden hem steevast nonkel Tone
- (4) Hendrik De Zeine (1864 – 1925) Brugse drukker.

Woensdag 10 maart

't Is zomer, prachtig en schitterend weer, een mens herleeft. Ik heb bij Walleyne de drukproef nagezien voor de 1° communie van onze telg Ewald.

Donderdag 11 maart 1948

'n Schitterende dag. Gemerkt met een wit steentje (1) autotochtje door Veurne Ambacht met Tone Lowyck die 's namiddags om 3 uur een spreekbeurt moest geven te Veurne. Zijn neef Pieter Leys (2) was ook mee. Vertrek om 6 uur, mis om 7 uur in het hospitaal. Een stuk rijden langs de fameuze Westwall. Ongehoord hoe die de duinen versterkt waren maar daarmee zijn onze duinen naar de vaantjes. Dan op zwier over Nieuwpoort naar Veurne naar 't Torenhof onze eerste pleisterplaats. Het klokje dat tijdens de bezetting veiligheidshalve was uitgenomen stond nog in de kamer. Het opschrift luidt als volgt: Ik ben gegoten van F.B. Halloo en woonende tot Rexpoede-Anno Domini 1804. De kelders hebben merkwaardige gewelven en ernaast zijn nog twee houten huisjes bewaard, een overblijfsel van het militair hospitaal 1914-18. Prachtige streek, alles moest echter veel te vlug gaan, voor ieder van die dorpen zou men ter plaatse iemand moeten hebben die zich ietwat interesseert van zijn streek om wat mee te kouten. Ik heb eerder weinig aantekeningen genomen.

Houtem met een pastoor die zich aan zijn kerk en geschiedenis genegen laat. De kerk is grotendeels verwoest tijdens de beschieting van mei 1940. Twee schilderijen hangen er nog. "De Ladder van Jacob", getekend 1793, N. De Visch en een tweede schilderij van de reeks in de wandelgang van het groot seminarie in Brugge: "De Barmhartige Samaritaan" Voor een dertigtal jaren klom de pastoor na het evangelie op de preekstoel en zegde: "Hoort naar de bannen van den huwelijken staat" en de koster riep van op het doksaal de bannen af; "Jan Janssens van alhier met Petronella Pieters van Gijveringhove eerste ban".

Aan de binnenzijde van de pastorie te Houtem, staat op een prachtig gebouw C.D.S.N.1647. Dit zou willen zeggen Constant Druant Sancte Nicolai (3)

Ik heb op het kerkhof een foto genomen van enkele typische kruisjes met in de achtergrond de kerktoren.

Naar Leisele waar op de beuk het jaartal 1532 en op de kruisbeuk 1609 staat. Ik heb een tekening gemaakt van de kruisjes op het kerkhof. Men legt er nog steeds strooien kruisen als iemand van te lande over-aarde ligt.

Doorgereden naar Gyverinkhove. De plaats zonder God. Daar de kerk op de uitkante staat en dus niet op de dorpsplaats spreekt men van een plaats zonder God. Een vriendelijke en leergierige pastoor.

Krijgskerkhof te Oeren
Foto M. Van Coppnolle 1948

's Namiddags, t.t.z. na 5 uur als de Tone zijn speech gedaan heeft te Veurne rijden wij door naar Oeren. Een schat van een kerkgebouwtje laag en zonder parochie. Rond het kerkgebouw is een militair Belgisch kerkhof aangelegd, dat nu echt een kerkhof is, wellicht het enige krijgskerkhof.

Kerkhof te Houtem. Foto M. Van Coppnolle, 11 maart 1948

Met Apollonia-dagen wordt er nog drie missen gedaan, eertijds acht. In het bedehuis staan een honderdtal stoelen en een naaktaltaar (4), en een plaasteren beeld van de heilige Apollonia en een grote vijfarmige kandelaarstaander die volhangt met wassen ex voto's.)

Tussen de netjes gelijkende soldatengraven met elk een uniform zerkje staan vijf zerkjes van de heldenhulde met AVV-VVK.

Alveringem, de parochie van twee gemeenten. Het lof zou gaan beginnen, drie à vier oude vrouwen, een paar masseurs en een handvol kinders en daarbij een koster die abnormaal vals zong. Tegen de muur een gesmeed ijzeren kruis, tegen de sacristiemuur wachtend op schroot.

Eggewaartskapelle is een centrum van volksdevotie

en een financiële bron van een brave en slimme pastoor. Het rechter zijaltaar is toegewijd aan de heilige Filomena, een heilige gevonden in een catacombe. Ook nog vereerd de H. Livinus en de H. Antonius van Padua, de heilige van verloren zaken. Het lof was juist gedaan. Statistiek: 3 oude vrouwen, 2 masseurs en 10 kinderen.

Onze laatste statie is Avekapelle. Het begon al te deemsteren en het lof was er in volle gang: 2 masseurs, 2 vrouwen en 2 kinderen. Onze merkwaardige tocht eindig om 8.30 uur aan het station van Oostende, waar we de trein van 8.55 mij naar huis tufte.

- (1) Heeft iemand uitleg hierover ?
- (2) Latere burgemeester van Sint-Andries (1925-2009)
- (3) Kan iemand dit uitleggen?
- (4) Ex-voto: latijn betekent "krachtens een belofte" voor het bekomen een smeekbede of bedanking; In de kapel van t' Boompje in Sint-Andries hangt een schip als een "ex-voto"

18 maart 1948 "Een storm in een glas water"

Op 13 maart 1948 verscheen in het Brugse Katholieke weekblad "Belfort" een artikel over de familie De Wolf, de gekende apothekers, toen wonende op de hoek aan de Sint-Salvatorskathedraal. Het artikel, geschreven door Maurits Van Coppenolle behandelde de geschiedenis van de familie Adolf De Wolf. Zo lezen wij dat de familie De Wolf tijdens de boksersopstand in China (1899-1901) twee zendelingen in China hadden.

De stamvader van het geslacht is Johan De Wolf, geboren in Kylder een dorp in de omgeving van Straatsburg in de Elzas. Het artikel geeft verder uitleg hoe de familie te Brugge terecht kwam en hoe zij in dienst kwamen als molenaars bij molenaar Glorieux. Deze molen stond op het einde van de Beenhouwerstraat.(evc)

Nu terug naar het dagboek.

Telefoontje van moeder de vrouw dat ik eens dringend naar Karel De Wolf moest gaan daar hij liever het vervolg op dit artikel niet meer in de krant wou. Hij had een geweldige alteratie door het artikel opgedaan. Enfin, ik heb getelefoneerd naar Jack Danlos en naar de drukkerij om het klaarliggende vervolg uit de krant te weren. 's Avonds ben ik speciaal naar Roger Corthy gelopen en gevlogen en het is gelukt het vervolg zal niet meer verschijnen. Roger Corthy heeft op eigen initiatief een kleine nota gepubliceerd:

BERICHT

Onze artikelenreeks 'Brugsche families wordt tijdelijk onderbroken'.

De echte reden van deze brutale tussenkomst hebben wij niet kunnen achterhalen. Bij het artikel heeft moeder geschreven " 'Het vervolg is nooit verschenen en de drukproef steekt in het dossier De Wolf, dat aan de familie is gegeven.(evc)

Hier eindigt, zonder volledig te verschijnen de plezante kapitels over De Wolfs met tante Barbara, tante Adelaïde en nonkel Louis. Alles zit terug in het kaft.

Zaterdag 20 maart 1948 Dokter De Winter kan het mooi uitleggen.

Opening van de vierde cyclus in de Jamar tentoonstelling. Dit maal was er muziek bij. Ter onderstreping van een tableau uit de Apocalyps liet dokter De Winter een plaat afdraaien uit

de derde akte van de Walkuren van Wagner. Dan nog een andere muziekplaat: De Dies Irae door Berlioz. De stroof is een vertaling van Guido Gezelle

“Wondere trompetrumoeren, zullen al de graven roeren, al die dood zijn troonwaarts voeren” Het was wel eigenaardig en pakkend en in alle geval origineel, die muzikale onderstreping van een stuk kleurenpoëzie. Eigenlijk om een tweetal doeken uit de vierde cyclus van de schepping van de mens te onderlijnen werd de plaat Sanctus uit.

Maandag 25 maart 1948

Een nota over het kapelletje van Coppieters (1) heb ik afgegeven voor het Klokje van Sint-Baafs.(2) Vandaag zijn ter recensie twee boeken binnengekomen: Pottenbakkerskunst en Rutheense Sprookjes. Twee uitgaven van Boekuil en Karveel (een drukkerij-uitgeverij uit Antwerpen). De heer Aspeslagh de boekbinder heeft mij een visitekaartje gegeven van iemand uit Brussel. De man gaf zijn kaartje aan zijn zoon Fernand. Aspeslagh. Deze persoon zou graag in contact komen in briefwisseling. Maar in Gods name hoe kan ik in briefwisseling komen als men zijn adres op zulke summiere wijze opgeeft. Zoekt gij maar eens Alfons Van de Wiele te Brussel op, t' is zoeken naar een spelde in een hooimijt.

- “Mijnheer Pastoor ge hebt niets kwalijk, gij zijt niet ziek maar zot.”
- “Hoe dadde? wel, ofwel ben ik ziek, dan ben ik niet zot ofwel ben ik niet ziek maar dan moet ge zot zijn om naar de dokter te gaan” Daarop trok Modest naar een andere dokter, het was een curieuze en die eindigde zijn onderzoek met volgende woorden
- “De zolder is excellent, het tweede verdiep is in goede staat, het eerste kan er door, maar de gelijkvloers deugen niet, Pastoor ge hebt nog zes maanden te leven”

En als ik thuis gekomen ben heb ik een ferme druppel opgezet.

- (1) De Galgenkapel langs de Diksmuidse Heirweg is gebouwd door de familie Coppieters in 1880 en door verwaarlozing vervallen en omstreeks 1968 gesloopt.
- (2) Klokje van Sint-Baafs is het parochieblad van de parochie Sint-Baafs, nu Kerk en Leven.

Zaterdag 21 augustus 1948

Gans de week op trimard (1) geweest voor de Blindekensprocessie, kwestie van de figuratie en de van rijve (2) van Sint-Filomena te laten dragen. Wij zijn met kanunnik Logghe en architect Albert Laloo bij de Witte Paters geweest om de rijve van Sint-Filomena te laten dragen door 16 witte paters. Maar per slot van de rekening is de rijve geplaatst geweest op een wagen. Alle inspanningen voor niets. Zaterdagavond hebben we de repetitie bij de paters Capucijnen (Boeveriestraat) gehad om het processielied te repeteren. “Nu trekken wij allen ten strijde”. (3) Wij waren met 16, daar waar er 23 verwachtenden waren. Opnieuw op trimard voor figuratie te zoeken en te vinden, we zijn al met 18, veel belovers maar weinig gevers. 's Avonds, na deze repetitie ben ik samen met Etienne Yperman, Urbain Govaert en J. Cauwe gaan kijken naar “Marieken van Nijmeghen” om 21 uur op de Burg. Het begon stillekens te regenen als de vertoning begon en het bleef regenen, sommige ogenblikken was het gieten met emmers water. Spijts die tegenslag heb ik er veel van genoten. Ik heb mij laten opgaan in de laat middeleeuwen, de sfeer van de mysteriespelen. Met die curieuze opvoering van het spel van Maskeroen (4) een wagenspel met drie personen was de avond

mooi afgesloten. Spijts de regen speelden de figuranten stoïcijns voort. Ze waren in elk geval plank vast. De costumen vond ik echt "pittig en Zondag 22 augustus
Uitgang van de Blindekensprocessie. Wat een tribulaties ik gekend heb omwille van die processie, geestig maar veel te lang om neer te schrijven. Enfin, ik heb het toch kunnen bekomen dat Hector Breynne de processie zal fotograferen. Alles is goed verlopen. Alleen hadden we een acrouw met het schip in de Lane. Het schip bleef haperen aan een versiering, gespannen over de straat. Wij hebben rechtsomkeer moeten maken en het schip heeft de processie weer vervoegd in de Boeveriestraat aan de Capucijnen. De 17 wapenbroeders (ik was de 18de) waren de volgende: Roger Verriest, Roger Versteete, Jan Pètre, Etienne Yperman, Urbain Govaert; Annys senior, Robert Arnou, Pieter en Eduard Leys, Ignace Acke, Norbert Vande Voorde, Robert Verdievel; Fernand en Willy Gillemon, Justin Cauwe, Marc Formesyn en Andrè Mus.(5) De processie is schitterend gelukt. Het weer was ook goed, hoewel op het laatste het dreigde over te gaan tot een regenbui. Er was wel belangstelling. Voor een tijdspanne voor drie jaar is al die schoonheid weer opgeborgen.

(1) Vlaamse seizoenarbeiders die naar Frankrijk trokken.

(2) een rijve is een schrijn.

(3) Heeft iemand de tekst van dit lied?

(4) Maskeroen, procureur van Lucifer, die het mensdom opeiste en als eigenaar over alles wil heersen. In een gedicht uit de 14de eeuw wordt Maria als advocaat tegenover hem gesteld. Maskeroen verliest de discussie. Dit spel werd voor het eerst opgevoerd te Peteghem bij Deinze in 1475, maar de originele tekst is verloren gegaan. Het pleidooi is overgenomen in Marieken van Nimwegen.

(5) Martin Formesyn en Roger Versteete, de laatste getuigen, zullen zich deze processie nog herinneren.de leuk".

1

2

3

4

5

? 6

7

8

9

10

Van links naar rechts = 1 Justin Cauwe – 2 Roger Verriest – 3 Maurits Vancoppenolle – 4 Willy Gillemon –
5 onbekend – 6 Robert Arnou – 7 Norbert Van de Voorde – 8 en 9 Leys Pierre en Eduard – 10 Roger Versteele

Zaterdag 4 september 1948

Om 14.30 uur te Brussel in de Emiel Jacmainlaan, het lokaal van de VTB heeft de zitting plaats van de raad van beheer van het Verbond voor Heemkunde. Van deze zitting heb ik een verslag opgesteld. We steken terug van wal. Ons Heem verschijnt nog in september, het wordt een nummer over de Boerenkrijg. Jozef Weyns blijft nog voor minstens één jaar onze redactiesecretaris. Als raadslid en secretaris kreeg ik twee stempeltjes mee, emblemen van ons Verbond. 's Avonds kreeg ik een tweede bezoek van Guido Van Zeir, die moet een studie maken: bronnenschouw voor de geschiedenis van Sint-Andries.

Zondag 5 september

Bezoek van Tone Lowyck , we gaan op stap woensdag aanstaande naar de streek van Poperinge, Reningelst, Stavele, Roesbrugge en Proven. Wij spreken af om 6.15 uur aan het huis van Tone. Intussen heb ik een bijdrage geschreven over Reuzen en Reuzinnen voor ons volkskundige almanak 't Beertje.